

Dekenaat Eindhoven

WAT IS DAN EEN NIEUWE PAROCHIE?

In Eindhoven is het proces van secularisatie in alle parochies een gegeven. De parochie als een eigen sociale leefgemeenschap waar alle bewoners deel van uitmaken is passé en de vraag naar meer samenwerking of fusie van de parochies heeft men in het verleden al voortvarend opgepakt. In de verstedelijkte gebieden rond Eindhoven verloopt dit proces trager, maar ook daar is het steeds minder vanzelfsprekend dat alle bewoners parochiaan zijn. Het vaste ritme van de kerkgang op zondag is voor de jonge generatie verdwenen. Men gebruikt de rustdag in onze hectische samenleving voor andere zaken. En misschien is dat ook deel van wat de H. Schrift verstaat onder rustdag. Maar wat betekent dit voor de opbouw van de geloofsgemeenschap? Hoe kun je dan het

geloof doorgeven aan de jonge generatie? En wat betekent dit voor het gebruik van de kerkgebouwen? De Nieuwe Parochie Nuenen, Tongelre en Woensel-Oost dwingt de geloofsgemeenschappen na te denken hoe je parochie kunt zijn wanneer de sociale kaders van dorp en wijk verdwijnen. De Nieuwe Parochie stelt ons voor veel vragen waarop we het antwoord nog niet weten. Ik zie het wel als een uitdaging aan de jonge generatie: "Hoe kun je parochie of geloofsgemeenschap zijn in een geseculariseerde samenleving? Want ook de jonge generatie zal klaar moeten komen met de vragen die het leven stelt.

Frans Verhoeven, deken

De kern is het pastorale werk

"Als het zover is, zullen er geen bezwaren zijn." Dat zegt Wim Thuis, vice voorzitter van het kerkbestuur van Woensel-Oost. In Woensel-Oost is het fusieproces nog niet gestart. Wel is er sprake van samenvoeging tussen de parochies Woensel-Oost, Tongelre en de pastorale eenheid van Nuenen, Gerwen en Nederwetten, die samen beoogd zijn als Nieuwe Parochie. Op bestuurlijk niveau is samenwerking voorlopig nog niet aan de orde, maar dat is volgens Thuis zo gebeurd. "De kern is het pastorale werk. Als daar de meerwaarde zit, dan doen we het op die manier. We doen het voor de parochianen." Toegelicht betreft de meerwaarde de pastorale verdieping, de continuïteit van de liturgie en aandacht voor groepen als jongeren. In het verlengde daarvan noemt hij de kerkgebouwen een belangrijk ankerpunt voor de kerkbeleving. "Het hebben van een kerkgebouw is een randvoorwaarde om de parochie vitaal te houden. De kerk is een herkenbaar onderdeel van de samenleving, waarin goede dingen gebeuren. Het is geen gebouw zonder binding met daarbuiten," meent Thuis. "Als de afstanden groter worden omdat er kerken moeten sluiten, verliest de kerk die betekenis." Met het huidige financiële perspectief kunnen beide kerken van Woensel-Oost voorlopig echter open blijven.

De goede herder loopt nooit voorop

Hans Vossenaar is 'parttime' pastoor van Pastorale Eenheid Heilige Kruis. Daarnaast is hij als pastor verbonden aan de stichting SVVE – de Archipel (centra voor verpleging en verzorging rond Eindhoven). Het beleidsplan over de parochies was aanleiding een brief te schrijven. Drie punten daaruit: 1) het bisdombeleid gaat ervanuit dat een parochie een gebied is rond een priester. Bij minder priesters betekent dit grotere parochiegemeenschappen. Hier neemt de bisschop zijn verantwoordelijkheid met als gevolg de nu bekende herindeling. 2) een parochie is ook een gemeenschap van mensen die zich gelovig gekend en herkend weten. De parochies benadrukken daarom de "couleur locale" van elke gemeenschap. Die bindt mensen om zich voor elkaar en voor die gemeenschap in te zetten. Dat versterkt ook hun geloven. 3) nieuwe parochies zijn alleen levensvatbaar als ze van onderop worden gedragen en niet slechts door een plan van bovenaf. Vossenaar: "De bedoeling is dat het bisdomplan en de uitwerking in levende gemeenschappen elkaar onderweg ontmoeten. Binnen de Pastorale Eenheid werken de pastores intensief samen met veel vrijwilligers. In de Pastoraatsgroep bespreken en bepalen zij gezamenlijk onder de eindverantwoordelijkheid van de pastoor het pastorale beleid. 'Groeien in geloof, geloof in groei', dat komt vanuit de gemeenschap. Als pastores moeten we niet alles willen bepalen. Een pastor, een herder, loopt nooit voor de kudde. De schapen zoeken zelf naar gras, naar leven, de herder zorgt er voor dat de kudde bijeen blijft, goede richtingen kiest en aldus te eten en te leven heeft."

Georganiseerd wantrouwen

"Schaalvergroting bedreigt de kleine geloofsgemeenschappen," meent Piet Bartholomeus, oud-voorzitter van het kerkbestuur in Nuenen. "De schaalvergroting die we nu zien is niet in het belang van het instandhouden van kleine geloofsgemeenschappen. Dat is de grootste zorg, een kaal-slag voorkomen." Hierbij is volgens hem de bijbelvers uit het Matteüsevangelie van toepassing: "Waar twee of meer in Mijn naam verenigd zijn, ben ik in hun midden." De nadruk van het beleidsplan ligt volgens hem nu teveel op de organisatie en te weinig op waar het om gaat: het samen kerk-zijn. "Hoe directer mensen met elkaar betrokken zijn, hoe groter de zorg voor en het vertrouwen in elkaar kan ontstaan. Met de voorgestelde schaalvergroting komt de fijnmazige structuur van kleine geloofsgemeenschappen onder druk te staan. Het spontane elkaar kennen en vertrouwen neemt af en georganiseerd wantrouwen ligt op de loer. Zonder waarborgen voor de kleine geloofsgemeenschappen - onder meer door hen eerst te verstevigen - is de stap naar schaalvergroting te groot om ook voor de toekomst een levende kerk te behouden. Hun verdwijnen tast het fundament van de kerk aan."

Eerste contacten geven goede hoop

Jan van de Laar is per 1 september 2010 benoemd voor de parochie Woensel-Oost. Tot zijn benoeming heeft hij 18 jaar als Norbertijner pater geleefd in de Abdij te Heeswijk. Bij de samenvoegingen van parochies denkt hij als eerste: "Het is een goede zaak dat parochies samenwerken." Als aanzet van samenwerking zal hij ook in Tongelre pastorale diensten gaan verlenen en voorgaan in de liturgie. Hij ziet het samengaan van parochies in de toekomst als een noodzaak vanwege het beperkte aantal gewijde pastores. Van de Laar kan nog niet beoordelen hoe het fusieproces zal verlopen, maar is bereid eraan mee te werken, mits het pastoraal verantwoord is. "Geloofsgemeenschappen bestaan uit mensen rond Jezus Christus." Daarom gaat het in de pastoraal allereerst om die mensen. Van de Laar herkent dat mensen zien 'dat er wel iets moet veranderen', maar louter bezuinigen kan niet de bedoeling zijn: "Als er een visie onder zit en men naar elkaar kan luisteren kun je tot een goede samenwerking komen. Je kijkt waar de verschillende teams mee bezig zijn en daarna hoe je je op elkaar kunt afstemmen. De eerste contacten geven goede hoop dat het kan. Maar het is nog erg pril."

Zien wat er is en laat het groeien

Net begonnen in de pastorale eenheid van Nuenen, Nederwetten en Gerwen is pastoraal werker Paul ten Hacken. Zijn parochiële werk voor jongeren en jonge gezinnen combineert hij met zijn baan bij het missiesecretariaat van het Bisdom van 's-Hertogenbosch. "Ik heb nog geen compleet overzicht, maar heb me al wel verbaasd over de veelheid en levendigheid van het geloof in deze pastorale eenheid." Als bisdommedewerker is hij goed op de hoogte van de plannen ten aanzien van Nieuwe Parochies, maar hoe dat zich in het dekenaat Eindhoven zal ontwikkelen, is hem niet duidelijk. Over het fusieproces heeft Ten Hacken wel persoonlijk ideeën: "Het goede dat er is moet behouden blijven en daarop moet worden voortgebouwd. Het kan spannend worden om de speerpuntenstructuur zoals het bisdom die voorstaat en de huidige manier van werken in de parochies te laten matchen. Ten Hacken: "Och, eigenlijk maakt het niet veel uit welke naam je geeft aan de activiteiten en welke organisatiestructuur je aanbrengt of behoudt, kiemkracht is aanwezig. In missiologische termen: God is er al, God is al aanwezig. Bijvoorbeeld bij jongeren. Vergelijk het met het mosterdzaadje. Zie wat er is en laat dat groeien!"

Van het gewone volk

Wim van de Wiel is vrijwilliger in de Martinuskerk en de Antoniuskerk van de parochie Tongelre. Hij verzorgt zo'n twintig kerkelijke uitvaarten per jaar in de vorm van een gebedsdienst of woord- en communiedienst. Als deskundige op het gebied van lezen en presenteren, begeleidt hij de lectoren. Woord- en communiediensten die door leken worden voorgegaan zijn een pijnpunt voor het bisdom maar wel realiteit in Eindhoven. Van de Wiel: "Wij vormen als kerk een levende gemeenschap en je mag blij zijn dat er vanuit die gemeenschap mensen voorgaan. De meeste mensen maken zich niet zo druk over wat de bisschop zegt, maar vallen wel over de strakke lijn van sommige pastores die denken vanuit schijnbare zekerheden en regels - en dat roept weerstand en een onprettig gevoel op bij mensen." Voor de toekomst van de parochie hoopt hij dat "de kerk" dicht bij de mensen blijft: "Een kerkgebouw in de buurt èn een pastor, een inspirator of animator die de taal van de mensen spreekt. Iemand die tussen de mensen staat. Wanneer ik zelf voorga, dan draag ik geen gebedsmantel, want ik wil laten zien dat ik van het gewone volk, een medeparochiaan, ben."

Wilt u meer informatie over dit dekenaat?

Pastoor-deken Eindhoven:
L.J.W. Verhoeven
Telefoon: 040 2427819
E-mail:
ljwverhoeven@onsneteindhoven.nl

Of kijk op
www.bisdomdenbosch.nl

Het beste eruit pikken

Margriet Vogelzang is op vrijwilligersbasis coördinator van de parochie Woensel-Oost. In de praktijk komt dat neer op alle praktische werkzaamheden in het parochiecentrum. "Het is een technische oplossing", verklaart Vogelzang nuchter als het gaat om de samenvoeging van de parochies. "Ik snap dat het moet gebeuren omdat je geen mensen meer hebt die het kunnen runnen. De bezoekersaantallen zijn klein. Of het resultaat iets oplevert, zal de tijd moeten leren." De samenvoeging van Woensel-Oost en Tongelre begrijpt ze goed, want het grenst aan elkaar. Voor Nuenen is dat vanwege de afstand minder vanzelfsprekend: "De parochianen zullen niet van de ene naar de andere kerk gaan." Vogelzang: "De bestuurlijke taken zijn het gemakkelijkst in elkaar te schuiven en aarzel dan niet om bij elkaar in de keuken te (laten) kijken. Een ieder doet zijn werk zoals hij dat gewend is, maar je kunt van elkaar leren en een andere visie opdoen. In Woensel-Oost was er bijvoorbeeld niets voor kinderen en jongeren, maar nu komt de pastoraal werker van Tongelre ook in Woensel-Oost, dus er is al wel volop ontwikkeling. Van alle dingen die er zijn, moet je het beste eruit pikken."

In het kort

De beoogde Nieuwe Parochie Eindhoven bestaat uit de pastorale eenheid Heilig Kruis (Nuenen, Nederwetten en Gerwen) en de parochies Woensel-Oost en Tongelre. Hoewel er sprake is van samenwerking, zijn de parochies nog niet gestart met het fusieproces.

Uitgave van het Bisdomblad
's-Hertogenbosch oktober 2010. Artikelen
mogen vrij worden over-
genomen in parochiebladen.

Adres redactie:
Parade 11, 's-Hertogenbosch
Telefoon: 073 6125488
Fax: 073 613 6850
E-mail: redactie@bisdomblad.nl